

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ สำหรับครูอาสาสมัคร การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี

A Development of a Training Program on Public Mind for Non- formal Education Volunteer Teachers in Nonthaburi Province

สารีพันธุ์ สุภวรรณ¹ และ *วารางคณา โตโพธิ์ไทย²

Sarepan Supawan¹ and Varangkana Topothai²

^{1,2}รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{1,2}Assoc. Prof. Dr., School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

*Corresponding author. E-mail: varangkana@hotmail.com

Received : March 6, 2021

Revised : May 28, 2021

Accepted : May 28, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ สำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ 3) ศึกษาผลการฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 118 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 42 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม 2) หลักสูตรฝึกอบรม 3) แบบทดสอบ และแบบประเมินกิจกรรมการฝึกอบรม และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก 2) หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะ สำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีองค์ประกอบได้แก่ หลักการและเหตุผล กลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อประกอบการอบรม การประเมินผล และระยะเวลาอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับดี และมีค่าประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม $78.00 / 82.08$ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด $80/80$ 3) ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนมีผลคะแนนระหว่างการฝึกอบรม ร้อยละ 78 และมีผลการอบรมหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมว่าเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม จิตสาธารณะ การศึกษาออกระบบ ครูอาสาสมัคร

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the needs of the non-formal education volunteer teachers in Nonthaburi province for training program on public-mindedness; (2) to develop a training program on public-mindedness for non-formal volunteer teachers; (3) to study the results of the training program on public-mindedness; and (4) to study the teachers' opinions toward the training program on public-mindedness. The research population comprised 118 non-formal education volunteer teachers in Nonthaburi province. The research sample consisted of 42 non-formal education volunteer teachers in Nonthaburi province, obtained by stratified random sampling method. The employed research instruments comprised (1) a questionnaire to assess the needs for training program on public-mindedness; (2) a training program on public-mindedness; (3) an achievement test for pre-testing and post-testing, and a training activity assessment form; and (4) a questionnaire on opinions toward the training program. Data were analyzed using the frequency, percentage, E1/E2 efficiency index, mean, standard deviation, and t-test dependent. Research findings indicated that (1) the non-formal education volunteer teachers in Nonthaburi province had the needs for training program on public-mindedness at the high level; (2) The developed training program on public-mindedness for non-formal education volunteer teachers in Nonthaburi province was composed of 8 components, namely, the rational, the target group, the objectives, the contents, the activities, the training media, the evaluation, and the program duration; the experts evaluated the training program as being at the good level; and the training program was efficient at 82.08/78.00, thus meeting the set efficiency criterion of 80/80; (3) the non-formal education volunteer teachers in the research sample had formative evaluation mean score of 78 percent of the full score; also, their post-training mean score was significantly higher than the pre-training counterpart mean score at the .05 level; and (4) the non-formal education volunteer teachers in the research sample had opinions that the training program was appropriate at the high level.

Keywords: Training program, Public-mindedness, Non-formal education, Volunteer teacher

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาประเทศ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ และการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนไทย ทำให้คนไทยต้องแข่งขัน ถ้าวัดดูนิยม มีการเอาใจเปรียบ ละเว้นระเบียบวินัย ไร้ความรับผิดชอบ ขาดการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เกิดการไร้ความสมดุลของทางจิตใจและวัตถุ และขาดความสำนึกต่อส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

จากสภาพปัญหาของส่วนรวมดังกล่าว จึงมีการส่งเสริมให้ปลูกฝังจิตสาธารณะในสังคม โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของชาติสำหรับเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณธรรม และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี หากการศึกษามุ่งแต่พัฒนาคนทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถสร้างจิตสำนึกที่รับผิดชอบใด ๆ ต่อสังคมส่วนรวมได้ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2579 ก็ได้กล่าวถึงปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะของเยาวชน และคนในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง สถานศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมุ่งปลูกฝังจิตสาธารณะที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน สังคม ส่วนรวม และประเทศชาติ ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ (มณีรัตน์ นุชชาติ, 2553)

จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักถึงและคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เป็นการใช้ใจเอาใจใส่ เป็นธุระ เข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกยึดมั่นในระบบคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบง่าย ประหยัดและมีสมดุลกัฏฐธรรมชาติ โดยปัจจุบันการพัฒนาจิตสาธารณะ มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ในสังคมภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง (กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ, 2551) เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม เป็นการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่ต้องให้ความสำคัญและตระหนักในสิ่งนี้ การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน หากคนในสังคมขาดจิตสาธารณะนั้น จะมีผลกระทบอย่างมากมาย เช่น ทำให้เดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น เกิดการขัดแย้ง แบ่งพรรคแบ่งพวก เห็นแก่ตัว เบียดเบียนสมบัติของผู้อื่นมาเป็นสมบัติของตนเอง องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพขององค์กรลดลง ทำให้ชุมชนเกิดการอ่อนแอ เกิดอาชญากรรมในชุมชน ขาดศูนย์รวมของจิตใจ ขาดพลังในสังคม และส่งผลทำให้ประเทศชาติเกิดปัญหาในที่สุด การสร้างให้คนมีจิตสาธารณะ เป็นการรับผิดชอบต่อตนเองโดยพื้นฐานที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นการปลูกฝังจิตสาธารณะจะทำให้คนมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีการใช้สมบัติส่วนรวมอย่างมีคุณค่า รู้จักแบ่งปันแก่ผู้อื่น และจะส่งเสริมให้คนเกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (นวรินทร์ ตาก้อนทอง, 2557)

ในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกจิตสาธารณะนั้น สถาบันการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการช่วยเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน โดยครูจะเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ ดังนั้นจึงควรพัฒนาครูเพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ มีความคิดริเริ่ม ผู้เรียนใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การทำให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสืบค้นหาความรู้ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ทดลองปฏิบัติ และหาข้อสรุป รวมทั้งรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยไปพร้อม ๆ กัน จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจิตสาธารณะสำหรับสถาบันการศึกษาในระบบโรงเรียนจำนวนหนึ่ง แต่ยังไม่พบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ สำหรับสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน

ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี เป็นสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนออกระบบ เป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน และศูนย์ศึกษามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังหรือเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน โดยมีครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งเป็นบุคลากรส่วนใหญ่ของศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ อีกทั้งจิตสาธารณะยังเป็นเรื่องหนึ่งที่บรรจุอยู่ในวิชาศาสนา และหน้าที่พลเมืองในหลักสูตรฝึกอบรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะแล้ว และต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะ ครูจะต้องสามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ โดยที่ผ่านมามีปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ครูยังไม่มีทักษะในการออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดจิตสาธารณะเท่าที่ควร (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี, 2560) ดังนั้นจึงควรพัฒนาครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนให้มีวิธีการที่สามารถเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสร้างจิตสาธารณะที่ดีได้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับผู้เรียน เพื่อให้ครูที่เข้าอบรมมีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยมุ่งหวังว่าเมื่อครูได้รับการอบรมแล้ว จะมีแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองด้านจิตสาธารณะและสามารถปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาผลการฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 2 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ สำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ประชากร คือ ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 118 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมด กลุ่มที่ 2 เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 9 คน ประชากร คือ ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 118 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 42 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนครูแต่ละอำเภอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 5 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม ปรับจากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของชัยงค์ พรหมวงศ์ (2555) เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แบบสอบถามได้ผ่านการหาคุณภาพโดยการทดลองใช้กับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน แบบสอบถามมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.79 จากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค

2.2 หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ ได้มาจากการสรุปและสังเคราะห์ผลการศึกษาความต้องการ และแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมของ Nadler and Shore (1980) ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2555) และจิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559) มีองค์ประกอบได้แก่ หลักการและเหตุผล กลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อประกอบการอบรม การประเมินผล และระยะเวลาอบรม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้ คือ (1) ศึกษาเอกสารตำรา ผลการศึกษาความต้องการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (3) ผลิตสื่อประกอบการฝึกอบรม ครอบคลุม เอกสารการฝึกอบรม สไลด์คอมพิวเตอร์ และวีดีโอประกอบการฝึกอบรม (4) ประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และ (6) นำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้

2.3 แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิด กิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 5 ตัวเลือก ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การฝึกอบรม เป็นแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมและ หลังการฝึกอบรม แบบคู่ขนานหน่วยละ 10 ข้อ แบบทดสอบทั้งสองชุด ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมจากข้อคำถามและจุดประสงค์โดยใช้แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และนำไปทดลองใช้กับครูอาสาที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 20 คน มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.33-0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.87 ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 0.60 ส่วนแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 0.87 การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรของคูเดอร์ และริชาร์ดสัน สูตรที่ 20

2.4 แบบประเมินกิจกรรมระหว่างการอบรม ได้แก่ แบบประเมิน โครงการงานจิตสาธารณะ และแบบประเมินการออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดย (1) ประเมินองค์ประกอบสำคัญของการจัดทำโครงการจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) ความสำคัญ และปัญหา 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) ประโยชน์ที่ได้รับ และ 5) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ และ (2) ประเมินองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) หลักการ และแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม 5) สื่อ 6) การประเมินผล 7) ประโยชน์ที่ได้รับ และ 8) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค

2.5 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้รับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ปรับจากแนวทางการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมของ อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา และคำณ โชนะโชติ (2557) เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ และแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมในด้านกระบวนการอบรม การให้บริการในการอบรม ความรู้ ความเข้าใจในการอบรม และการนำความรู้ไปใช้ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมของผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่ารายข้ออยู่ระหว่าง 0.66 -1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมดังนี้ (1) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 118 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 106 ฉบับ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 106 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.83 (2) เก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 คนประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (3) เก็บรวบรวมข้อมูลในการทดสอบหาค่าประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมกับผู้รับการอบรมจำนวน 42 คน ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลใน 3 ขั้นตอน ใช้เวลาในการอบรมขั้นตอนละ 3 วัน คือ ทดลองแบบเดี่ยวจำนวน 3 คน ทดลองแบบกลุ่มจำนวน 9 คน ทดลองแบบภาคสนามจำนวน 30 คน มีขั้นตอนในการอบรมคือ ชี้แจงการอบรม ทดสอบก่อนการอบรม ดำเนินกิจกรรมการอบรม และทดสอบหลังการอบรม เก็บคะแนนทดสอบก่อนการอบรม เก็บคะแนน E_1 ซึ่งเป็นคะแนนกิจกรรมระหว่างการอบรม โดยใช้แบบประเมินกิจกรรมระหว่างการอบรม ได้แก่ แบบประเมินโครงการงานจิตสาธารณะ และแบบประเมินการออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ และเก็บคะแนน E_2 ซึ่งเป็นคะแนนหลังการฝึกอบรม และ (4) ในการทดลองผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้ารับการอบรมภาคสนามตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมจำนวน 30 คน ได้รับกลับคืนมาครบและมีความสมบูรณ์จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่มีความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาจิตสาธารณะแก่ผู้เรียน ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวทางการสร้างจิตสาธารณะ ใช้ระยะเวลา

ฝึกอบรม 3 วัน กระบวนการฝึกอบรมใช้การฝึกปฏิบัติ ต้องการสื่อเอกสารประกอบการฝึกอบรม ต้องการให้มีการประเมินหลังการฝึกอบรม และต้องการได้รับประกาศนียบัตรมากที่สุด

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีผลการพัฒนา ครอบคลุม (1) องค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม (2) ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เชี่ยวชาญ และ (3) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

2.1 องค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม คือ หลักการและเหตุผล กลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล และระยะเวลาในการฝึกอบรม โดยมีประเด็นสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

1) เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย แนวคิดของจิตสาธารณะ ประเภทของจิตสาธารณะ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ แนวทางการสร้างจิตสาธารณะ และกรณีศึกษาจิตสาธารณะ

2) กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม มีลักษณะเน้นกระบวนการฝึกปฏิบัติ โดยกำหนดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำกิจกรรม และผลงานที่แสดงถึงแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ การบันทึกสาระสำคัญของเนื้อหาที่อบรมในแต่ละเรื่อง การตอบคำถามที่สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การแบ่งกลุ่มจัดทำโครงการจิตสาธารณะ และการอภิปรายเพื่อให้ได้แนวทางออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

3) สื่อของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย (1) เอกสารประกอบการฝึกอบรม (2) สไลด์คอมพิวเตอร์ และ (3) คีวีดีประกอบการฝึกอบรม โดยคีวีดีที่นำเสนอสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญคุณค่าของจิตสาธารณะ และกิจกรรมจิตสาธารณะประเภทต่าง ๆ

4) การวัดและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ (1) การวัดและประเมินผลก่อนการฝึกอบรม (2) การวัดและประเมินผลระหว่างฝึกอบรม ซึ่งเน้นการสังเกตกระบวนการทำกิจกรรม และการประเมินผลงานที่แสดงถึงแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ แบบประเมินโครงการจิตสาธารณะ และแบบประเมินการออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ และ (3) การวัดและประเมินผลหลังฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับวุฒิบัตรต่อเมื่อมีเวลาเข้ารับการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาฝึกอบรมทั้งหมด

5) ระยะเวลาในการฝึกอบรมของหลักสูตรใช้เวลา จำนวน 3 วัน รวม 24 ชั่วโมง

2.2 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพมีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การทดลองแบบเดี่ยว การทดลองแบบกลุ่ม และการทดลองแบบภาคสนาม ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ขั้นตอน ใช้เวลาทดลองขั้นตอนละประมาณ 3 วัน การประเมินโดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) โดย E_1 เป็นคะแนนทำกิจกรรมระหว่างการอบรม ได้แก่ คะแนนประเมินผลงานการจัดทำโครงการจิตสาธารณะ และคะแนนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ และ E_2 เป็นคะแนนการทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม ดังแสดงผลในตารางที่ 1-3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพแบบเดี่ยว โดยทำการทดลองกับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนจำนวน 3 คน โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรม แบบเดี่ยว (n=3)

คะแนนกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม	คะแนนหลังการฝึกอบรม	
E_1 (10 คะแนน)	E_2 (10 คะแนน)	E_1 / E_2
ร้อยละ	ร้อยละ	
69.16	70.00	69.16/70.00

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวของหลักสูตรฝึกอบรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 69.16/70.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 คน โดยครูเสนอแนะให้เพิ่มตัวอย่างกรณีศึกษาจิตสาธารณะรูปแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เพิ่มกรณีศึกษาจิตสาธารณะรูปแบบต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3.2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพแบบกลุ่ม โดยทำการทดลองกับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 9 คน โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ในการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (n=9)

คะแนนกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม	คะแนนหลังการฝึกอบรม	
E_1 (10 คะแนน)	E_2 (10 คะแนน)	E_1 / E_2
ร้อยละ	ร้อยละ	
76.65	71.11	76.65/71.11

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.65/ 71.11 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน โดยครูเสนอแนะให้มีการอภิปรายวิพากษ์เพื่อให้ได้แนวทางออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้เพิ่มกิจกรรมดังกล่าวเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3.3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพแบบภาคสนาม โดยทำการทดลองกับ ครู อาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมแบบภาคสนาม (n=30)

คะแนนกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม	คะแนนหลังการฝึกอบรม	
E_1 (10 คะแนน)	E_2 (10 คะแนน)	E_1 / E_2
ร้อยละ	ร้อยละ	
78.00	82.08	78.00/82.08

จากตารางที่ 3 พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนามของผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาคสนาม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.00/82.08เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

3. ผลการฝึกอบรม ผลการฝึกอบรมแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ (1) ผลคะแนนกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมจากการประเมินผลงาน ได้แก่ โครงการจิตสาธารณะ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ (2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิด กิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนและหลังการฝึกอบรม ดังนี้

3.1 ผลคะแนนกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมจากการประเมินผลงาน ได้แก่ คะแนนการจัดทำโครงการจิตสาธารณะ และคะแนนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม คือ 7.80 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิด กิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนและหลังการฝึกอบรม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด กิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนและหลังการฝึกอบรม (n=30)

การอบรม	<i>M</i>	<i>SD</i>	\bar{D}	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
ก่อนการอบรม	3.83	1.76	3.97	16.720*	.000
หลังการอบรม	7.80	1.64	3.97		

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด กิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรม มีผลคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.19, SD = 0.63$) เมื่อพิจารณารายด้านมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ด้านกระบวนการ พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.25, SD = 0.65$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด ได้แก่ วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจง่าย ($M = 4.40, SD = 0.45$) รองลงมาได้แก่ เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสม ($M = 4.35, SD = 0.85$)

4.2 ด้านการให้บริการ พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.17, SD = 0.65$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด ได้แก่ สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม ($M = 4.25, SD = 0.85$) รองลงมาได้แก่ระยะเวลาในการอบรมเหมาะสม ($M = 4.17, SD = 0.64$)

4.3 ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.01, SD = 0.62$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจหลังการอบรม ($M = 4.24, SD = 0.64$) รองลงมาได้แก่ ความรู้ความเข้าใจก่อนการอบรม ($M = 3.78, SD = 0.61$)

4.4 ด้านการนำความรู้ไปใช้ พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.31, SD = 0.63$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด ได้แก่ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ($M = 4.43, SD = 0.63$)

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องจิตสาธารณะ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาจิตสาธารณะแก่ผู้เรียน ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องแนวทางการสร้างจิตสาธารณะ และกระบวนการฝึกอบรมใช้การฝึกปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้แก่ผู้เรียน และคนในสังคม หากขาดจิตสาธารณะย่อมส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม ครูจึงต้องการมีความรู้ และทักษะในการออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยต้องการใช้กระบวนการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติ เพราะการสร้างจิตสาธารณะต้องใช้ระยะเวลาและ วิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543) กล่าวว่า จิตสาธารณะมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะนั้น จะส่งผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก จิตสาธารณะจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ควรปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้คนในสังคม และเยาวชนมีจิตสาธารณะ โดยแนวทางการส่งเสริมควรใช้วิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย เน้นการกระทำ และเห็นตัวแบบที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพที่ดีของสังคม

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล กลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล และระยะเวลาในการฝึกอบรม และผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมีการดำเนินการอย่างมีระบบตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการฝึกอบรม ดังนี้

1) การศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เนื่องจากการศึกษาความต้องการจะได้ข้อมูลในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ Nadler and Shore (1980) และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์หาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) ยังให้เหตุผลในการหาความต้องการว่า การจัดการฝึกอบรมที่เกิดขึ้นจากความต้องการ และความสนใจของผู้รับการฝึกอบรม จะทำให้การฝึกอบรมมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อผู้รับการฝึกอบรมอย่างแท้จริง นอกจากนี้แล้ว ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการ ยังจะเป็นประโยชน์ต่อ

การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม การออกแบบเทคนิควิธีการฝึกอบรมให้เหมาะสมตรงกับ
วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์
และวิธีการประเมินผลการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี

2) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยนำ
ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการ และการศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมา
วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หลังจากพัฒนาแล้วจึงนำหลักสูตรฝึกอบรม
ฉบับร่างไปผ่านการตรวจสอบคุณภาพประเมิน และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
ก่อนที่จะมีการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทำการทดสอบประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมผู้วิจัยดำเนินการสอดคล้องกับกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดของ Nadler and
Shore (1980) และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) ซึ่งกำหนดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ 1) ศึกษา
ความต้องการ 2) วิเคราะห์ผู้เข้ารับการอบรม 3) กำหนดวัตถุประสงค์ 4) วิเคราะห์เนื้อหา 5) กำหนดวิธีการ
และขั้นตอนฝึกอบรม 6) กำหนดสื่อ และ 7) กำหนดการประเมิน นอกจากนี้ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) ยังได้
เพิ่มเติม การสร้างแบบจำลองการฝึกอบรมและการทดสอบประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม ทั้งนี้อาจใช้การ
ทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และ/หรือ ทดสอบแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และภาคสนาม นอกจากนี้ผลการพัฒนาหลักสูตร
ฝึกอบรมพบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ หลักการและเหตุผล กลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เนื้อหา
กิจกรรม สื่อ การประเมินผล และระยะเวลาในการฝึกอบรม องค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ
จิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย หลักการและเหตุผล กลุ่มเป้าหมาย
วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการประเมินผล

สำหรับรายละเอียดขององค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรฝึกอบรมนั้นจะเห็นได้ว่า เนื้อหาหลักสูตร
ฝึกอบรม เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิด และแนวทางการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ส่วนกิจกรรมนั้น มีลักษณะเน้น
กระบวนการฝึกปฏิบัติใช้วิธีการที่หลากหลาย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ศึกษารณศึกษาจิตสาธารณะ ทำกิจกรรม
และสร้างชิ้นงานที่แสดงถึงแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ที่กล่าวว่า
การสอนผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะนั้นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตสาธารณะ เห็นคุณค่า
ความสำคัญ เห็นตัวอย่างประเภทของจิตสาธารณะ กรณีศึกษาจิตสาธารณะ และแนวทางการเสริมสร้าง
จิตสาธารณะนั้น ต้องมีกิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการกระทำ ทำอย่างต่อเนื่อง และใช้วิธีการที่หลากหลาย

3) การทดสอบประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม โดยการทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ
(E₁) และทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) ด้วยการทดลองใช้แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม จึงทำ
ให้หลักสูตรฝึกอบรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมภาคสนาม
78.00 / 82.08 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 เนื่องจากในการทดลองแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม ผู้เข้ารับการอบรม
ได้เสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่กล่าวว่า การพัฒนาต้นแบบชิ้นงานใหม่
หรือนวัตกรรม ในที่นี้คือการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จำเป็นต้องผ่านกระบวนการควบคุม และประกันคุณภาพ

เพื่อให้แน่ใจว่านวัตกรรมหรือหลักสูตรฝึกอบรมนั้นมีประสิทธิภาพจริง เรียกว่าการทดสอบประสิทธิภาพ โดยใช้
สูตร E_1/E_2 สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ อันได้แก่คะแนนการทำกิจกรรม และผลงาน (E_1)
และทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) อันได้แก่คะแนนการทดสอบหลังเรียน ด้วยการทดลองใช้แบบเดี่ยว
แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม ซึ่งมีการพัฒนาต้นแบบชิ้นงานในแต่ละขั้นตามลำดับ

**3. ผลการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัด
นนทบุรี** พบว่า (1) ผลคะแนนกิจกรรมระหว่างการศึกษาอบรม จากการประเมินผลงาน ได้แก่ คะแนนการจัดทำ
โครงการจิตสาธารณะ และคะแนนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ พบว่า ผู้เข้ารับการ
อบรมมีคะแนนเฉลี่ยกิจกรรมระหว่างศึกษาอบรม ร้อยละ 78 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 และ (2) ผลการ
เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิด กิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ก่อนและหลังการศึกษาอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีผลคะแนนหลังการศึกษาอบรมสูงกว่าก่อนการศึกษาอบรม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) หลักสูตรฝึกอบรมฝึกเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัด
นนทบุรี มีการทดลองใช้ ปรับปรุง และพัฒนาตามลำดับทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้
เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยกิจกรรมระหว่างศึกษาอบรมจากการประเมินผลงาน ได้แก่ คะแนนการจัดทำโครงการ
จิตสาธารณะ และคะแนนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ร้อยละ 78 เป็นไปตามเกณฑ์
ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 และมีผลคะแนนของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิด กิจกรรม และแนวทางการเสริมสร้าง
จิตสาธารณะก่อน และหลังการศึกษาอบรมหลังการศึกษาอบรมสูงกว่าก่อนการศึกษาอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
สอดคล้องกับชัยงค์ พรหมวงศ์ (2556) กล่าวว่า นวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพนั้นทำให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรม
มีความรู้เพิ่มขึ้นและช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมผ่านกระบวนการอบรม สามารถทำคะแนนกิจกรรม
ระหว่างการศึกษาอบรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และส่งผลให้คะแนนหลังการศึกษาอบรมสูงกว่าก่อนการศึกษาอบรม

2) กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรมนั้น มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่หลากหลายวิธี ได้แก่ การตอบ
คำถามโดยบันทึกสาระสำคัญลงในแบบฝึกหัด การเขียนสรุปความ การแสดงความคิดเห็น การจัดทำโครงการจิต
สาธารณะ และการอภิปราย และวิพากษ์เพื่อให้ได้ แนวทางออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
สำหรับผู้เรียน กิจกรรมระหว่างการศึกษาอบรมทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และได้ร่วมกันสร้าง
ผลงานเกี่ยวกับ แนวทางการสร้างจิตสาธารณะสำหรับผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมส่งผลให้มีผลคะแนนกิจกรรม
และคะแนนหลังการศึกษาอบรมสูงขึ้น สอดคล้องกับศศิกันต์ ทวีสุวรรณ (2555) ได้กล่าวว่า กิจกรรมในการฝึกอบรม
เป็นตัวกลางสำคัญที่จะถ่ายทอดเชื่อมโยง ความรู้ ทักษะ และเจตคติให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4. ความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรม พบว่า
ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อ
พิจารณารายด้าน พบว่า วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก
วิทยากรมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่อบรมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับชัยงค์ พรหมวงศ์ (2555) ที่ได้กล่าวว่า
วิทยากรต้องสามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา ได้แก่ เทคนิคและวิธีการที่

ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม เนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมมีวิธีการและกิจกรรมการฝึกอบรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ที่กล่าวมาแล้วว่าการสอนให้มีจิตสาธารณะนั้นต้องใช้วิธีการที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการกระทำ และใช้วิธีการที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นจึงควรนำหลักสูตรฝึกอบรมไปอบรมกับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนในเขตพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

1.2 ในการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ครูผู้จัดอบรมควรจัดเตรียม อุปกรณ์สิ่งต่าง ๆ ให้เรียบร้อย ได้แก่ (1) เอกสารประกอบการฝึกอบรม (2) สไลด์คอมพิวเตอร์ และ (3) คิวชีตประกอบการฝึกอบรม และศึกษาคู่มือในการฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะอย่างละเอียด

1.3 การออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน ควรให้มีการให้ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาจิตสาธารณะที่จูงใจผู้เรียน ต้องใช้เวลาการส่งเสริมจิตสาธารณะเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการ และกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ครูต้องพิจารณาปรับให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.4 การวัดและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม ควรประเมินผล 3 ระยะ คือ (1) การวัดและประเมินผลก่อนการฝึกอบรม (2) การวัดและประเมินผลระหว่างฝึกอบรม และ (3) การวัดและประเมินผลหลังฝึกอบรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการสอบถามความต้องการในการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนมีความต้องการการอบรมแบบฝึกปฏิบัติ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาถึงรูปแบบของการฝึกอบรมจิตสาธารณะที่เน้นกระบวนการฝึกปฏิบัติ

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรติดตามผลการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะของครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียนที่เข้ารับการอบรม โดยศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของผู้เรียน

บรรณานุกรม

- กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ. (2551). การถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารของกลุ่มเยาวชนในจิตสำนึกสาธารณะ. รายงานผลการวิจัยชุดการสื่อสารจิตสำนึกสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพมหานคร.
- จิราภรณ์ เกตุแก้ว. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (ปริญญาคุณวุฒินิพนธ์ หลักสูตรฝึกอบรมการศึกษาคุณวุฒินิติ สาขาวิชาหลักสูตรฝึกอบรมและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2555). หน่วยที่ 1 สามัญทัศน์การสอนและการฝึกอบรม ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอนและการฝึกอบรม หน่วยที่ 1-7 (พิมพ์ครั้งที่ 1, น.1-71)*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิ พรินท์ (1991) จำกัด.
- นวรินทร์ ดาก้อนทอง. (2557). *จิตสาธารณะ: คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์*. สืบค้นจาก <http://www.leaenars.in.it/blogs/post/390763> เมื่อ 30 สิงหาคม 2560
- นนทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ (2555). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับอาสาสมัคร*. (ปริญญาการศึกษาคุณวุฒินิติ สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร. (2543). *สำนึกไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยฯ.
- มณีรัตน์ นุชชาติ. (2553). *ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ไม่ได้ตีพิมพ์). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554: เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 4 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ศศิกันต์ ทวีสุวรรณ. (2555). หน่วยที่ 6 รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมการศึกษานอกระบบ ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการเรียนการสอน การฝึกอบรม การพัฒนาสื่อการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หน่วยที่ 1-7(น.1- 62)*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2561, สืบค้น จาก http://www.nesdb.go.th/cwt_dl_link.php?nid=6422

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาชาติ. (2560). *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวาน
กราฟฟิค.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนนทบุรี. (2560). *รายงานผลการประเมิน
ตนเองของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดนนทบุรี* (เอกสารอัดสำเนา).

อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา และคำณ โชนะโชติ . (2557). การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการฝึกอบรม ความรู้
เกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย*, 1 (1), 49 – 59.

Nadler, B., & Shore, K. (1980). Individualized education programs: A look at realities. *Education Unlimited*, 2,
30–34.